

SPIS TREŚCI

OD AUTORKI	9
WYKAZ SKRÓTÓW	11
WSTĘP	13
1. Cel książki, centralna teza, uzasadnienie tematu	13
2. O historii sankhji i jej systemie filozoficznym	20
3. Baza źródłowa i struktura studium, jego zakres i perspektywy dalszych badań, stan wiedzy, podejście	28
3.1. Baza źródłowa	28
3.2. Struktura	33
3.3. Zakres studium i perspektywy dalszych badań	34
3.4. Stan wiedzy	35
3.5. Podejście	37
4. O tłumaczeniu sanskryckich terminów	39
4.1. Problem z tłumaczeniem sanskryckich terminów	39
4.2. O tłumaczeniu terminu <i>pramāṇa</i>	39
5. Uwagi techniczne	50
ROZDZIAŁ I. SANKHJA KLASYCZNA	53
CZĘŚĆ I: NAUKA O WIARYGODNYM ŚWIADECTWIE SŁOWNYM	53
1. <i>Sankhjarika</i> (<i>Sāṃkhya-kārikā</i>) o autorytatywnej wypowiedzi (<i>āpta-vacana</i>)	53
2. Interpretacja definicji autorytatywnej wypowiedzi zawartej w <i>Sankhjarice</i> w komentarzach do <i>Sankhjariki</i>	59
2.1. Interpretacja definicji autorytatywnej wypowiedzi <i>Sankhjariki</i> w komentarzu zachowanym w chińskim przekładzie Paramarthy (Paramārtha)	59
2.2. Interpretacja definicji autorytatywnej wypowiedzi <i>Sankhjariki</i> w <i>Sankhjawrytti</i> (<i>Sāṃkhya-vṛtti</i>) i <i>Sankhjasaptativrytti</i> (<i>Sāṃkhya-saptati-vṛtti</i>)	62
2.3. Interpretacja definicji autorytatywnej wypowiedzi <i>Sankhjariki</i> w <i>Gaudapadabhaszji</i> (<i>Gauḍapāda-bhāṣya</i>) i <i>Matharawrytti</i> (<i>Māṭhara-vṛtti</i>) ...	66

2.4. Interpretacja definicji autorytatywnej wypowiedzi <i>Sankhjakariki</i> w <i>Juktidipice (Yukti-dīpikā)</i>	71
2.5. Interpretacja definicji autorytatywnej wypowiedzi <i>Sankhjakariki</i> w <i>Džajamangali (Jaya-maṅgalā)</i>	80
2.6. Interpretacja definicji autorytatywnej wypowiedzi <i>Sankhjakariki</i> w <i>Tattwakaumudi (Tattva-kaumudī)</i>	88
2.7. Zestawienie definicji autorytatywnej wypowiedzi zawartych w komentarzach klasycznej sankhji	100
3. Kto jest autorytetem?	106
4. Zakres obowiązywania autorytatywnej wypowiedzi i przedmioty, które do niego należą	116
4.1. Zakres obowiązywania autorytatywnej wypowiedzi	117
4.2. Przedmiot autorytatywnej wypowiedzi	124
5. Argumenty z autorytatywnej wypowiedzi w tekstach klasycznej sankhji	129
6. Klasyczna sankhja w obronie autorytatywnej wypowiedzi jako osobnego źródła prawdziwego poznania	133
6.1. Przedstawienie problemu	133
6.2. Stanowisko <i>Juktidipiki</i>	136
6.2.1. Co oznacza termin <i>śabda</i> : słowo czy zdanie?	136
6.2.2. Argumenty <i>Juktidipiki</i> za niesprowadzalnością wiarygodnego świadcstwa słownego do wnioskowania	138
6.2.2.1. Argument I	138
6.2.2.2. Argument II	139
6.2.2.3. Argument III	148
6.2.2.4. Argument IV	150
6.3. <i>Tattwakaumudi</i> w obronie niesprowadzalności autorytatywnej wypowiedzi do wnioskowania	161
6.4. Podsumowanie oraz perspektywa dalszych badań	162
CZĘŚĆ II: INNE ZAGADNIENIA FILOZOFII SŁOWA	164
7. Dźwięk językowy, słowo, jego znaczenie oraz natura związku między słowem a jego znaczeniem	164
7.1. Dźwięk językowy i słowo	164
7.2. Znaczenie (<i>artha</i>) słowa	173
7.3. Związek między słowem a jego znaczeniem	182
7.4. Podsumowanie i perspektywa dalszych badań	187
8. Sposoby poznania związku między słowem a jego znaczeniem	188
9. Zagadnienie przenośni	190
10. Zagadnienie funkcji autorytatywnych wypowiedzi	196
11. Znaczenie pojedynczego słowa a znaczenie zdania	200
12. Warunki łączenia się słów w zdanie	208

ROZDZIAŁ II. POKLASYCZNA SANKHJA *TATTWASAMASY* (*TATTVA-SAMĀSA*)

I <i>KRAMADIPIKI</i> (<i>KRAMA-DĪPIKĀ</i>) O WIARYGODNYM ŚWIADECTWIE SŁOWNYM	215
1. <i>Tattwasamasa</i> i <i>Kramadipika</i> na tle tekstów klasycznej sankhji. Fragment tekstu poświęcony autorytatywnej wypowiedzi (<i>āpta-vacana</i>)	215
2. Zakres obowiązywania i przedmioty autorytatywnej wypowiedzi	216
3. Autorytatywne zdania językowe i autorytety	217
4. Argumenty z autorytatywnej wypowiedzi w <i>Tattwasamasie</i> i <i>Kramadipice</i>	221

ROZDZIAŁ III. POKLASYCZNA SANKHJA *SANKHJASUTR* (*SĀMKHYA-SŪTRA*)

I <i>SANKHJASUTRAWRYTTI</i> (<i>SĀMKHYA-SŪTRA-VRṬTI</i>)	225
CZEŚĆ I: NAUKA O WIARYGODNYM ŚWIADECTWIE SŁOWNYM	225
1. Definicja autorytatywnego słowa (<i>śabda</i>) <i>Sankhjasutr</i> i komentarz do niej Aniruddhy	225
2. Zakres obowiązywania wiarygodnego świadectwa słownego	230
3. Argumenty z wiarygodnego świadectwa słownego w <i>Sankhjasutrach</i> i <i>Sankhjasutrawrytti</i>	234
4. Wedy: czy mają autora i czy są wieczne?	239
4.1. Czy Wedy mają autora?	239
4.1.1. Kontekst historyczno-filozoficzny: stanowisko mimansy a stanowisko njai-waiśesziki. Struktura dyskusji nt. autorstwa Wed w <i>Sankhjasutrach</i> i <i>Sankhjasutrawrytti</i>	239
4.1.2. Autor Wed jest założeniem zbędnym	242
4.1.3. Logiczna niemożliwość istnienia autora Wed	247
4.1.4. Obalenie dowodu oponenta na istnienie autora Wed	251
4.2. Czy Wedy są wieczne?	254
4.2.1. Kontekst historyczno-filozoficzny: stanowisko mimansy a stanowisko njai-waiśesziki	254
4.2.2. Stanowisko poklasycznej sankhji: Wedy są niewieczne	255
4.3. Podsumowanie i perspektywa dalszych badań	258
CZEŚĆ II: INNE ZAGADNIENIA FILOZOFII SŁOWA	260
5. Dźwięk językowy, słowo, jego znaczenie oraz natura związku między słowem a jego znaczeniem	260
5.1. Kontekst historyczno-filozoficzny: stanowisko mimansy a stanowisko njai-waiśesziki w kwestii, czy dźwięk językowy, słowo oraz związek między słowem a jego znaczeniem są wieczne	261
5.2. Pogląd poklasycznej sankhji: dźwięk językowy, słowo, znaczenie oraz związek między słowem a jego znaczeniem są niewieczne	262
5.3. Podsumowanie	267
6. Sposoby poznania związku między słowem a jego znaczeniem	268
7. Przenośnia	273

8. Zagadnienie funkcji autorytatywnych wypowiedzi	274
9. Odrzucenie sphoty (<i>sphoto</i>)	275
DODATEK. Fragmenty <i>Sankhjasutr</i> i <i>Sankhjasutrawrytti</i> , w których omawiane są zagadnienia filozofii słowa – przekład z sanskrytu	279
WNIOSKI	293
1. Klasyczna sankhja	294
1.1. Klasyczna sankhja – nauka o wiarygodnym świadectwie słownym	294
1.2. Klasyczna sankhja – inne zagadnienia filozofii słowa	299
2. Poklasyczna sankhja <i>Tattwasamasy</i> i <i>Kramadipiki</i> o wiarygodnym świadectwie słownym	301
3. Poklasyczna sankhja <i>Sankhjasutr</i> i <i>Sankhjasutrawrytti</i>	302
3.1. Poklasyczna sankhja <i>Sankhjasutr</i> i <i>Sankhjasutrawrytti</i> – nauka o wiarygodnym świadectwie słownym	303
3.2. Poklasyczna sankhja <i>Sankhjasutr</i> i <i>Sankhjasutrawrytti</i> – inne zagadnienia filozofii słowa	305
BIBLIOGRAFIA	309
WYKAZ SPOLSZCZONYCH SANSKRYCKICH SŁÓW WRAZ Z ICH MIĘDZYNARODOWYM ZAPISEM NAUKOWYM	340
SKOROWIDZ	345
ABOUT THIS BOOK	361
CONTENTS	363

OD AUTORKI

Badania nad sankhją i pracę nad tą książką zaczęłam jesienią 2004 r., tuż po ukończeniu swojej pracy doktorskiej obronionej w Instytucie Filozofii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. Przebywałam wtedy na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (obecna nazwa Uczelni: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), studiując filozofię indyjską i sanskryt na Wydziale Filozofii. Różne kursy z filozofii indyjskiej oraz zajęcia z sanskrytu, na które uczęszczałam w ciągu pięciu lat, były prowadzone przez dwóch wspaniałych Nauczycieli – Pawła Sajdka i Macieja St. Ziębę. Pobieranie nauki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim było możliwe dzięki stypendium Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów (działającego w latach 2001–2011).

Na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim istniała wtedy – na Wydziale Filozofii – solidna tradycja wykładania filozofii indyjskiej i badań w tej dziedzinie, zapoczątkowana w 1954 r. przez Franciszka Tokarza, kontynuowana przede wszystkim przez: Leona Cyborana, Tomasza Rucińskiego, Macieja St. Ziębę i Pawła Sajdka (niestety, ta tradycja niedawno została przerwana lub zakończyła swoje istnienie). Bardzo ważne miejsce w tej tradycji zajmowały studia nad sankhją i klasyczną jogą.

Winna jestem wyrazy wdzięczności wielu uczonym z różnych krajów, którzy dzielili się ze mną wiedzą, literaturą i radą.

Przed wszystkim gorąco dziękuję Marcie Kudelskiej, Pawłowi Sajdkowi i Maciejowi St. Ziębę – bez zachęty i wsparcia tych Mistrzów, ludzi wielkiej wiedzy i wielkiego serca, moja książka nie mogłaby zaistnieć. Dr hab. Pawłowi Sajdkowi i dr Maciejowi St. Ziębę, moim Nauczycielom filozofii indyjskiej i sanskrytu na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, zawdzięczam w dużej mierze swoją wiedzę w tej dziedzinie. Pawłowi Sajdkowi dziękuję również za życzliwe i uważne potraktowanie tej książki, które zaowocowało wnikliwymi uwagami i przyniosło wiele ulepszeń. Maciej St. Zięba, który sprawował nade mną opiekę naukową, poświęcił mi dużo czasu także poza zajęciami, ucząc mnie tłumaczenia tekstów filozoficznych z sanskrytu, podejścia do tych tekstów, a także posługiwania się poprawną polszczyzną.

Profesor dr hab. Marta Kudelska udzielała mi bezcennych konsultacji na wszystkich etapach mojego rozwoju naukowego, otwierając mnie na międzynarodowy świat nauki, ukazując jego standardy, przywracając moją wiarę w filozofię, naukę i własne siły. Bez Jej nieustannej zachęty i rad moje najważniejsze osiągnięcia (do których zaliczam m.in. artykuły w „Journal of Indian Philosophy”) nie byłyby

możliwe, ta książka nie zostałaby ukończona (z powodu nałogowego niemal poprawiania jej), a moje życie potoczyłoby się innym torem.

Wszystkie niedoskonałości niniejszej pracy, rzecz jasna, leżą wyłącznie po mojej stronie.

Pragnę z całego serca podziękować również swojej rodzinie – rodzicom Anatolijowi i Ludmile Łucyszynym oraz mężowi dr. Witalijowi Kołojarczewowi – otaczającej mnie miłością, wierzącej we mnie i mnie inspirującej. Z moimi najlepszymi przyjaciółmi – rodzicami i mężem – przedyskutowałam wiele swoich pomysłów naukowych. Małżonkowi Witalijowi – erudycie i poliglocie, miłośnikowi filozofii, literatury, filmu, fotografii, języka angielskiego i wycieczek rowerowych – zawdzięczam atmosferę przyjaźni, rozumienia i spokoju, która jest niezmiernie ważna dla realizacji przedsięwzięć naukowych.

Dziękuję wszystkim Czytelnikom.

Ołena Łucyszyna

Łódź, październik 2018 r.